
Belwederska

Dzielnice: Mokotów Śródmieście

Osiedla: Sielce Ujazdów

Atrybuty: Nazwy własne

Rok utworzenia nazwy: 1785

Opis

Nazwa pochodzi od **Belwederu**, który się tu znajduje.

Ciekawostki

Część Traktu Królewskiego prowadzącego do Wilanowa. W drugiej poł. XVIII w. Dominik Merlini miał tu swoją cegielnię, obok 5 innych. W 1896 puszczono ulicą wąskotorową kolejkę Wilanowską, która jechała z pl. Unii Lubelskiej, wyjeżdżając na Belwederską ze Spacerowej. W XIX w. tą ulicą szły trasy pierwszych biegów sportowych i wyścigów kolarskich, a później wyścigów samochodowych. Wkrótce po odzyskaniu niepodległości ulicę wyasfaltowano jako jedną z pierwszych w Polsce. W 1932 zlikwidowano odcinek do pl. Unii Lubelskiej i kolejka kończyła swą trasę tutaj. W czasie okupacji hitlerowskiej nazwano ją Sonnenstrasse.

Stan obecny:

Osiedle Belwederska. Powstało w rogu Belwederska, Piaseczyńska, Dolna na pocz. lat 60 XX w. wg proj. Eleonory Sekreckiej i Kazimierza Goławskiego.

Nr 2: **Budynek mieszkalny.** Powstał w latach 50 XX w. Na parterze mieści się Bar Mleczny Wilanowski i Restauracja Lotos, hołdująca klimatowi PRL.

Nr 8: **Blok mieszkalny.** 10-ciopiętrowy blok mieszkalny.

Pomnik gen. Władysława Sikorskiego. Pomnik odsłonięto w 100. rocznicę urodzin generała, 20.05.1981. Wykonał go Bohdan Chmielewski. Pomnik stanął obok domu (Turecka 3), gdzie przed wojną mieszkał generał. Na cokole napis: Generał Broni Władysław Eugeniusz Sikorski 1881 1943.

Obok, na ścianie bloku, umieszczono tablicę z napisem: w tym miejscu stał dom, w którym w latach 1923-1939 mieszkał generał, inżynier Władysław Eugeniusz Sikorski. W latach 1939-1943 Naczelnym Wód Polskich Sił Zbrojnych, prezes Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej.

Fragment muru. Jest to pozostałość po domu, w którym mieszkał gen. Sikorski. Na murze tablica z napisem: Fragment ogrodzenia domu, w którym mieszkał gen. Władysław Sikorski.

Nr 16: **Garaż.** Drugi adres Nabelaka 5. Jeden z pierwszych garaży w Polsce, auto-salon i warsztat firmy Auto Koncern, gdzie promowano przede wszystkim Chryslery, później również Fiaty

Nr 18a: **Willa Neumanów.** Powstała w 1928-9 wg proj. Marcina Weinfeldta. Mieści się tu dość droga restauracja polska Tradycja, wśród gości której bywała m.in. Angela Merkel. Na fasadzie zegar słoneczny.

Nr 20\22: **Dom Książki Uniwersus.** Powstał w 1975-81 wg proj. Leszka Sołonowicza, Ryszarda Lisiewicza i Arkadiusza Starskiego. W 1980 otrzymał nagrodę Mistera Warszawy. Była to największa i najlepiej zaopatrzona księgarnia w stolicy. Sprzedawano tu również czasopisma zagraniczne, a także była tu sala odczytowa. W 2008 roku miał zostać wyburzony i zastąpiony 55-metrowym wieżowcem. Dziś jest to biurowiec znajdujący się na liście współczesnych obiektów godnych zachowania.

Sanatorium Paralityków. Powstało jako Dworek Świętochowskiego na pocz. XX w. wg proj. Józefa Piusa Dziekońskiego dladyrektora fabryki porcelany w Ćmielowie. Z czasem znalazło się tu schronisko dla paralityków wraz z ewangelicką kaplicą. Dworek rozebrano w 1968, gdyż rzekomo drażnił mieszkających w pobliżu dygnitarzy partyjnych pomimo protestów mieszkańców i kościoła.

Nr 23: **Hotel Hyatt Regency*****.** Powstał w 1998-2001 wg proj. Jerzego Czyża, Leszka Klajnerta i Tomasza Tomaszewskiego. Posiada 250 pokoi, dwie restauracje, basen, fitness i spa, siłownię

Nr 25c: **Biura Radcy Handlowego ambasady Rosji.** Powstały w 1970 wg proj. A. Połownikowa, Zbigniewa Roznera, Macieja Szawernowskiego. Budynek uzyskał tytuł Mistera Warszawy 1978. W Pawilonach C1 i C2 wnętrza Wojciecha Lorenca z 1980

Nr 26\30: **Internat Wyższej Szkoły Nauk Społecznych.** Powstał w 1951-4 wg proj. Wacława Kłyszewskiego, Jerzego Mokrzyńskiego i Eugeniusza Wierzbickiego. Dziś mieści się tu Hotel Hera a w nim m.in. Stary Młynek. Cafe.

Nr 26\30: **Internat Wyższej Szkoły Nauk Społecznych.** Powstał w 1951-4 wg proj. Wacława Kłyszewskiego, Jerzego Mokrzyńskiego i Eugeniusza Wierzbickiego. Ten sam zespół Tygrysów rozbudował gmach w 1975. Była to akademia partyjna, złośliwie zwana Akademią Pierwszomajową. Dziś jest to uniwersytecki hotel Hera. Na parterze mieści się restauracja Czarownica i Stary Młynek Cafe.

Nr 32: **Kamienica Sz. Steinberga.** Powstała w 1938-9 wg proj. J. Steinberga na miejscu fabryki R. Wildta. Ostatnim właścicielem przed wojną był Karol Grohman, łódzki przedsiębiorca i oficer Wojska Polskiego.

Nr 34: **Kamienica Osiedla ZUS.** Powstała w 1938 wg proj. Wacława Rytla.

Nr 36: **Kamienica Osiedla ZUS.** Powstała w 1938 wg proj. Wacława Rytla.

Nr 38: **Kamienica Osiedla ZUS.** Powstała w 1938 wg proj. Wacława Rytla.

Nr 40\42: **Kamienica P. Bergmana.** Powstała w 1939-40 wg proj. Heleny i Szymona Syrkusów. W holu ściany pokryte alabastrem.

Nr 44: **Kamienica S. Kaletacha.** Powstała w 1938-9 wg proj. Lucjusza Szperlinga.

Nr 44a: **Willa Jaroszewicza.** Rezydencja podmiejska pierwszego polskiego milionera, na stałe mieszkał na marszałkowskiej 33. Powstała w latach 1927 w stylu włoskim

Nr 46: **Willa Wilkoszewskich.** Powstała w 1927 wg proj. Józefa Czajkowskiego. Inwestycję realizowała firma Franciszek Mazurkiewicz.

Nr 49: **Ambasada Rosyjska.** Gmach powstał w 1955 wg proj. Aleksandra Wielikanowa i Igora Rożena z pracowni architektonicznej, która powstała w czasie tworzenia PKiN. Budowa trwała 15 miesięcy, materiały sprowadzano z poszczególnych republik radzieckich, ale wnętrza zdobili polscy artyści.

Nr 52: **Belweder.** Wystawiony w 1659 przez kanclerza Krzysztofa Paca dla żony, prawdopodobnie drewniany. Nazwany z włoska belle vedere piękny widok. Kolejnymi właścicielami byli Lubomirscy, którzy rozbudowali pałac do formy barokowej w latach 30 XVIII w. W 1767 (4?) pałac kupił Stanisław August Poniatowski i włączył budynek do Łazienek. W latach 1774-87 mieściła się tu manufaktura fajansu. Wyroby zwane były belwederkami. Po królu odziedziczył pałac ks. Józef Poniatowski, który sprzedał go Kickim, a ci z kolei odsprzedali go w 1818 rządowi Królestwa Kongresowego. W 1818 wprowadził się tu książę Konstanty namiestnik carski i brat cara. W latach 1818-22 przebudowano dla niego pałac wg proj. Kubickiego. Zapraszano tu małego Chopina, jako cudowne dziecko fortepianu, na koncerty. Księżna łowicka Joanna Grudzińska, żona Konstantego, urządziła sobie kaplicę w piwnicach i nie zważając na wilgoć, chłód i jej słaby stan zdrowia, spędzała tam dużo czasu. Porządek wokół pałacu utrzymywali mieszkańcy miasta, skazani za drobne przewinienia i przykuci do taczek; między nimi np. Maurycy Mochnacki. W nocy z 29 na 30 listopada 1830 na pałac napadła grupa podchorążych ze szkoły w Łazienkach pod wodzą Piotra Wysockiego. Studenci chcieli głowy Konstantego, ten jednak zbiegł a przebraniu kobiecym. W czasie I wojny pałac był siedzibą niemieckiego generał-gubernatora Hartwiga von Beselera. Od 1918 mieściła się tu siedziba głowy państwa: mieszkali tu Józef Piłsudski, Gabriel Narutowicz i Wojciechowski. Na potrzeby Piłsudskiego pałac przerobiono wg proj. Kazimierza Skórewicza. W nocy z 4 na 5 stycznia 1919 grupa zamachowców pod wodzą płk Mariana Januszajtisa napadła na Belweder, jednak szybko zostali rozbrojeni. 25.10.1921 Piłsudski wziął tu ślub z Aleksandrą Szczerbińską w obecności świadków: Eugeniusza Piestrzyńskiego i płk Długoszowskiego-Wieniawy. Sam Piłsudski zmarł w belwederze 12.05.1935 w pokoju narożnym. Mieszkał tu 29.11.1918-13.12.1922 i 05.06.1926-12.05.1935. Marszałek mieszkał z rodziną na pierwszym piętrze w prawym skrzydle, a drugie skrzydło zajmowali Walery Sławek i płk. Asam Borkiewicz. Pani marszałkowa urządziła środowe herbatki, na które przychodziło ok. 30 gości. Po śmierci Marszałka, zabalsamowane zwłoki, przewiązane wstęgą Orderu VM ustawiono w metalowej trumnie w sali księżnej łowickiej. W 1935 zaplanowano otworzyć tu muzeum Piłsudskiego, a jego pierwszym dyrektorem mianowano płk Borkiewicz. Umieszczono tu ok. 400 rękopisów marszałka, 3494 pozycji darów od społeczeństwa, mundury, ubranie i odznaczenia. Muzeum udostępniono 06.06.1936, jednak wiceminister MSWojsk. gen. Janusz Głuchowski zaznaczył, że otwarcie oficjalnie nastąpi w 1937. W pierwszym roku muzeum odwiedziło ponad 200.000 osób. W 1936 salon reprezentacyjny, gdzie marszałek przyjmował m.in. Goeringa, czy Edena, przekształcono w kaplicę. W czasie okupacji hitlerowskiej rezydował tu generalny gubernator Hans Frank, wcześniej jednak Hitler, na propozycję Goebelsa, zamknął muzeum. Hitlerowcy usunęli kasztanowce i dali nową nawierzchnię. Po wojnie mieszkał tu Bolesław Bierut i następni przewodniczący Rady Państwa. Ostatnim mieszkańcem pałacu był Lech Wałęsa. W 1994 pałac zmieniono na siedzibę reprezentacyjną państwa. Umieszczono tu również Muzeum Józefa Piłsudskiego.

Data nadania nazwy: ok. 1785 roku

